

Trenčianska vetva rodu Čákovcov

Čákovci boli starým uhorským šľachtickým rodom, ktorého dedičné majetky ležali pôvodne v Zadunajsku v župách Stoličnobelehradskej, Komárňanskej a Vesprímskej. V pohorí Vértes si postavili hradisko, resp. včasnostredoveký hrad Csákvár (Oroszlánkő) a disponovali aj vlastným kláštorom – Opátstvom sv. Kríža, ktorý tu nechali postaviť ešte začiatkom 12. storočia. V polovici 13. storočia bol už rod rozdelený na 12 samostatných vetiev. Prvým známym predkom rodového príbuzenstva mal byť podľa Anonyma vojvodca Sabolč, syn Eleuda.¹⁴ Prví Čákovci sa v hodnoverných listinných prameňoch spomínajú v posledných dvoch dekádach 12. storočia. Ich nespochybniteľné vyššie šľachtictvo dokladajú županské a dvorské hodnosti, ktoré pravidelne zastávali na kráľovskom dvore. Z ich radov pochádzali aj významní cirkevní hodnostári. Najznámejším z nich bol Ugrin, ktorý sa stal postupne záhrebským biskupom, potom rábskym a skončil ako ostrihomský arcibiskup (1203 – 1204).¹⁵

Zakladateľom vlastnej trenčianskej vetvy rodu bol Matúš I., ktorý zastával v rokoch 1235 – 1241 úrad kráľovského stolníka, neskôr (1240 – 1245) taverníka a súčasne bol aj županom nitrianskym a bratislavským.¹⁶ Práve spomínaný Matúš získal hneď po mongolskom (známom ako tatárskom) vpáde prvý majetok na Ponitří. Konkrétne roku 1243 to bolo jedno z najľudnatejších sídiel na strednom Ponitří Chynorany.¹⁷ V nasledujúcom roku 1244 získal taverník a bratislav-

¹⁴ (Eleud pater Zobolsu, a quo genus Saac descendit). KARÁCSONYI, János. A Magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. Budapest 1900, s. 315 – 319. Treba povedať, že sami maďarskí historici o Sabolčovi ako prvom predkovi rodu pochybujú, pretože ani jeden jeho potomok neskoršie neniesol jeho meno, čo by bolo v stredoveku nepredstaviteľné.

¹⁵ Tamže, s. 317.

¹⁶ ZSOLDOS, Attila. Magyarország világi archontológiája 1000 – 1301. Budapest: História MTI 2011, s. 54.

¹⁷ Maďarskí historici lokalizujú „Hyrenouch“ ako Chrenovec na hornej Nitre. KRISTÓ, Gyula. Csák Máté tartományuri hatalma. Budapest: Akad. kiadó 1973, s. 14 a 29, čo však nekorešponduje s vtedajšou skutočnosťou. Kráľ Belo IV. totiž musel